

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 17 października 2011 r.

**Pan
Tadeusz Chrószcz
Wójt
Gminy Marklowice**

LKA-4101-08-16/2011/P/11/132

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Gminy w Marklowicach² w zakresie realizacji zadań związanych z występowaniem na jej obszarze terenów górniczych Kompanii Węglowej SA³ i powstawaniem szkód wywołanych ruchem zakładów górniczych w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 31 marca 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 12 września 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wójtowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Urzędu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

- 1. Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie organizację Urzędu w zakresie realizacji obowiązków i uprawnień Gminy związanych z występowaniem na jej obszarze terenów górniczych i szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego.**

---

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

² Zwanego dalej „Urzędem”

³ Zwanej dalej „KW SA”

- 1.1 Na obszarze Gminy Marklowice - leżącym w granicach dwóch terenów górniczych: „Radlin I”, należącym do KW SA Oddział KWK „Marcel”, oraz „Jankowice”, należącym do KW SA Oddział KWK „Jankowice” - sprawami związanymi z likwidacją szkód górniczych w Urzędzie zajmowały się trzy osoby na stanowiskach inspektorów, w tym dwie w Pionie Infrastruktury Technicznej i Rozwoju oraz jedna w Pionie Organizacyjnym i Spraw Obywatelskich.
- 1.2 W celu zapewnienia właściwej współpracy pomiędzy zakładami górniczymi a lokalną społecznością w latach 2008–2010 w Urzędzie działała *Komisja Koordynacyjna dla Eksploatacji Górniczej w Polu Marklowice*, a od 2011 roku *Zespół Porozumiewawczy*. W skład wymienionych zespołów roboczych, oprócz pracowników Urzędu, wchodził między innymi przedstawiciele: Okręgowego Urzędu Górniczego w Rybniku, KW SA Centrum Wydobywczego Południe w Rybniku, KWK „Marcel” i KWK „Jankowice”. Zespoły te zorganizowały 7 posiedzeń z udziałem Radnych Gminy oraz mieszkańców poszkodowanych eksploatacją górniczą.
- 1.3 Urząd zapewniał pomoc mieszkańcom Gminy poszkodowanym wskutek prowadzonej eksploatacji górniczej, poprzez m.in. kontakty z zakładami górniczymi, celem ułatwienia wyegzekwowania naprawy szkód, zapraszanie mieszkańców na posiedzenia zespołów roboczych, zorganizowanie w Urzędzie dyżurów inspektorów działów szkód górniczych KWK „Marcel i KWK „Jankowice” (po 4 godziny co 2 tygodnie).
- 1.4 W latach 2008–2010 Urząd wydatkował łącznie kwotę 633 436,13 zł na usuwanie szkód górniczych w mieniu Gminy. W wyniku zawarcia 9 ugód zakłady górnicze zrefundowały całość tych kosztów.
- 1.5 W okresie od 1 stycznia 2008 r. do 31 marca 2011 r. Gmina wystąpiła z 33 wnioskami o naprawę szkód górniczych w mieniu gminnym do KWK „Marcel”, z których jeden oddalono. Uzasadnieniem odmowy uznania wniosku był brak wpływu eksploatacji górniczej w obrębie budynku objętego wnioskiem oraz znacznej jego odległości od epicentrum wstrząsów górniczych.
- 2. Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu związane z realizacją obowiązków wynikających z ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *Prawo geologiczne i górnicze*⁴.**

---

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm., zwana dalej „Pgg”.

2.1 Plan ruchu zakładu górniczego, zgodnie z art. 64 ust. 5 ustawy *Pgg*, przed zatwierdzeniem przez właściwy organ nadzoru górniczego, podlega zaopiniowaniu przez właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. W okresie objętym kontrolą Wójt Gminy prawidłowo realizował nadzór nad procesami oddziaływania eksploatacji górniczej, prowadzonej przez przedsiębiorcę górniczego, tj. Kompanię Węglową SA w Katowicach, na powierzchnię terenu gminy ponieważ:

- opiniował plany ruchu zakładów górniczych oraz dodatki do tych planów prowadzących wydobywanie na terenie Gminy, tj. KWK Jankowice i KWK Marcel,
- podległy Urząd na bieżąco monitorował realizację warunków pod jakimi pozytywnie zaopiniowano plany ruchu ww. zakładów górniczych.

2.2 Obszar Gminy wynosił około 1 375 ha, z tego 1 333,5 ha stanowiły tereny górnicze, tj. ok. 97%. Zgodnie z art. 53 ust. 1 i 2 *Pgg*, dla terenu górniczego sporządza się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego⁵ w trybie określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*⁶. Plan ten powinien zapewniać integrację wszelkich działań podejmowanych w granicach terenu górniczego w celu wykonania uprawnień kopalni, określonych w koncesji, i zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego oraz ochrony środowiska, w tym obiektów budowlanych. Rada Gminy uchwaliła 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących teren górniczy o powierzchni 130 ha, z tego:

- w dwóch przypadkach⁷ *mpzp* zawierały zapisy określające maksymalne kategorie terenu górniczego i związane z tym ograniczenia w użytkowaniu nieruchomości,
- nie wprowadzono ograniczeń w dwóch *mpzp*, ponieważ teren górniczy objęty tymi planami znajdował się poza wpływami eksploatacji górniczej (po zachodniej stronie ul. Wiosny Ludów),
- w jednym przypadku nie wprowadzono ograniczeń w *mpzp* dla terenu górniczego⁸, gdyż - jak wyjaśniono - był to pierwszy plan w reaktywowanej Gminie i w okresie jego opracowywania brak było doświadczenia oraz praktyki we wprowadzaniu uwarunkowań górniczych.

---

⁵ Zwany dalej „*mpzp*”

⁶ Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm. zwana dalej „*upzp*”

⁷ *Mpzp* dla Strefy Aktywności Gospodarczej i *mpzp* Gminnego Ośrodka Sportowego.

⁸ Obszar położony przy ul. Wiosny Ludów.

Zgodnie z art. 17 ust. 6 lit. b tiret 6 ustawy *upup*, projekty ww. *mpzp* uzgadniano z Okręgowym Urzędem Górniczym w zakresie zapewniającym integrację wszelkich podejmowanych działań w granicach terenów górniczych, zgodnie z art. 53 ust. 2 *Pgg*.

2.3 Rada Gminy uchwałą⁹ odstąpiła od sporządzenia *mpzp* dla części terenu górniczego o powierzchni 1 087,4 ha, na podstawie art. 53 ust. 6 *Pgg*. Odstąpienie nastąpiło w oparciu o ustalenia wynikające z problemowego opracowania ekofizjograficznego¹⁰ oraz prognozy oddziaływania eksploatacji górniczej na środowisko¹¹, które określały dla części terenów górniczych nieznaczne szkodliwe wpływy eksploatacji górniczej na środowisko. W załączniku do ww. uchwały oznaczono tereny, dla których odstąpiono od sporządzenia planu, tereny dla których obowiązywały uchwalone *mpzp* oraz tereny dla których należało sporządzić *mpzp* dla terenu górniczego.

Właściciele nieruchomości leżących na ww. terenach górniczych nie ograniczało prawo, wynikające z art. 62 ust. 2 *upzp* - przesłanki do zawieszenia postępowania administracyjnego, celem wydania decyzji o warunkach zabudowy na tych terenach do czasu uchwalenia *mpzp*.

3. W toku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości.

3.1 NIK ocenia negatywnie opóźnienia w sporządzeniu *mpzp* dla terenów górniczych o powierzchni ok. 116,6 ha, dla których w ww. uchwale nie odstąpiono od sporządzenia *mpzp*.

NIK zwraca uwagę, że niezrealizowanie wymogu ustawowego, wynikającego z art. 53 ust. 1 ustawy *PGR*, nie można usprawiedliwiać obawą Gminy przed ponoszeniem kosztów, *które mogą powstać w związku z wprowadzeniem do planów uwarunkowań górniczych oraz ograniczeń dla właścicieli nieruchomości z tego wynikających*, co podnoszono w złożonych wyjaśnieniach. Stwierdzono bowiem, że ograniczenia wprowadzone w obowiązujących już *mpzp* nie skutkowały roszczeniami właścicieli nieruchomości położonych na terenach górniczych objętych *mpzp*, zgłaszanymi w trybie art. 36 *upzp*, w związku z wprowadzonymi ograniczeniami w zakresie możliwości wykorzystania nieruchomości gruntowych.

---

⁹ Uchwała Rada Gminy Marklowice nr XXXVIII/208/05 z dnia 20 lipca 2005 r.

¹⁰ Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Marklowice – problemowe. Przedsiębiorstwo Usługowe GEOGRAF Al. Piłsudskiego 30/34, Dąbrowa Górnicza, lipiec 2005

¹¹ Prognoza szkodliwych wpływów na środowisko, o których mowa w art. 53 ust. 6 ustawy *Pgg*, dla miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego dla terenów górniczych w gminie Marklowice – zwana dalej *Prognozą szkodliwych wpływów na środowisko...* Opracow. dr Jerzy Wach, Przedsiębiorstwo Usługowe GEOGRAF Al. Piłsudskiego 30/34, Dąbrowa Górnicza, lipiec 2005

Należy podkreślić, że opracowywane aktualnie (od 2009 r.) *mpzp* częściowo obejmują tereny górnicze, dla których obowiązek sporządzenia wynikał z Uchwały z 20 lipca 2005 r. (ok. 37,26 ha).

Ponadto Gmina przystąpiła do opracowywania *mpzp* dla obszarów (w tym terenów górniczych), dla których wprowadzono obowiązek sporządzenia planów Uchwałą nr XXXVII/209/2009 Rady Gminy z dnia 9 listopada 2009 r. w sprawie zmiany *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Marklowice*¹².

3.2 Gmina nie obciążyła przedsiębiorców górniczych kosztami sporządzenia pięciu projektów *mpzp*, obowiązujących na terenie Gminy, które wyniosły łącznie 161 003,76 zł¹³. Jak wyjaśniono, przedsiębiorcy nie obciążano ponieważ przedmiotowe *mpzp* opracowano w celu „ustalenia przeznaczenia terenów, w tym inwestycji celu publicznego”, a także dla „określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy” wynikającym z ustawy o planowaniu przestrzennym i zagospodarowaniu przestrzennym, natomiast nie sporządzano ich w celu określonym w art. 53 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze (m. in. wykonywania uprawnień określonych w koncesji)*”.

Zdaniem NIK, wszystkie ww. *mpzp* spełniały warunki *mpzp* dla terenu górniczego, co potwierdzają m.in. złożone wyjaśnienia oraz niektóre zapisy w tych planach, dotyczące ograniczeń w użytkowaniu nieruchomości w związku z prowadzoną działalnością górniczą. Ponadto wszystkie te plany uzgadniano z organami górniczymi, celem zapewnienia integracji wszelkich podejmowanych działań w granicach terenów górniczych, zgodnie z art. 53 ust. 2 *Pgg*. Należy również podkreślić, że uchwała Rady Gminy z 20 sierpnia 2005 r. o odstąpieniu od sporządzenia *mpzp* dla terenu górniczego uwzględniała istniejące 5 planów, jako *mpzp* dla terenu górniczego.

¹² Ww. uchwałą wyznaczono 12 obszarów o powierzchni 289,7 ha wymagających opracowania planów miejscowych ze względu na przepisy odrębne i zamierzenia rozwojowe gminy, z tego obligatoryjnego opracowania *mpzp* na podstawie ustawy *Pgg* (wg zapisów ww. Studium...) wymagało 6 obszarów położonych w strefie urbanizacji (o n-rach 3, 4, 5, 7, 10, 11) i jeden obszar przeznaczony do zalesienia.

¹³ (1) Zmiana fragmentu miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Marklowice dla terenu położonego przy ul. Wyzwolenia (2001 r.) – 14.873,00 zł. (2) Zmiana *mpzp* miasta Wodzisławia Śl. na części obszaru gminy Marklowice obejmującego tereny pomiędzy ulicami: Wiosny Ludów, Orlą, Wantuły i zachodnią granicą Gminy Marklowice (2002 r.) – 65.549,00 zł. (3) *Mpszp* dla części obszaru gminy Marklowice – Ośrodek Rekreacyjno-Sportowy (2003 r.) – 15.552,17 zł. (4) *Mpszp* dla części obszaru gminy Marklowice – Strefa Aktywności Gospodarczej (2003 r.) - 15.491,00 zł. *Mpszp* dla obszaru pomiędzy ul. Orlą, Wyzwolenia i Wiosny Ludów w Markłowicach (2005 r.) - 49.538,59 zł.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- **Podjęcie działań w celu odzyskania od przedsiębiorców górniczych części poniesionych przez Gminę kosztów na sporządzenie projektów obowiązujących *mpzp* dla terenów górniczych.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy *o NIK*, oczekuje przedstawienia przez Pana Wójta, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy *o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy *o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.